

LAPSZEMLE

KORNIS MIHÁLY: AZ APOKALIPSZIS DISZKRÉT BÁJA

/A NAGY ZABÁLÁS/

/RÉSZLETEK/ Filmvilág 1985/6.

Ez a film nagyon jó, de nem lehet szeretni. Hibátlan műalkotás, csak éppen irtózatot kelt bennem... Filmje egészével ugyanis Ferreri egyenesen azt kívánja közölni velünk, hogy az európai kultúra és általában a humánus nem csődben, hanem csőd után van, Isten és a Sétáni csatája már bizonyosan eldőlt, méghozzá a gonosz javára, a Teremtés óta tartó pert pedig az ember ... talán a közelmúltban ... elveszítette, következésképpen a jövő, vagyis a remény: illúzió. Távlattalan örök jelenben élünk, e pokol a Földön áll, az emberi döntés lehetőségbe elvileg és gyakorlatilag is megszűnt, akadálytalanul zuhanunk, így az ember cselekedetei nem is cselekedetek már, hanem mintegy mechanikus következményei csupán a létezés legmélyén bekövetkezett... Apokalipszisnek... Négy gazdag polgár visszavonul egy vidéki kastélyba, és halálra zabálja magát. Miért? Ezt ők maguk sem tudják. Olyannyira nem, hogy a kérdést tulajdonképpen fel sem tudják tenni maguknak... kihunytt bennük a logosz, nem tudnak kérdezni: ritkamód frappáns művészi eszköze Ferrerinek a megtestesült pöhd "szellemi" légkörének hiteles ábrázolásához ... nem csupán a konzumcivilizáció öngyilkos

logikája és bárgyúan primitív valósága fölött óhajtott itélkezni, hanem, mint a modern filmgyártás Doktor Faustusa kísérteties erejű sírbeszédet mond az európai kulturális hagyomány egésze felett is, amely szerinte ... több mint kétezer éve hiábavaló kalandvágya és ... kalandélvségre alapozódik... következményeiben e késztetésekben nincsen semmi emberszabásu ... pozitív.

... A nagy zabálás a legizlésesebb film, amit valaha láttam. Itt a rettentő mondandóhoz választott rettentő eszközök egymással tökéletes arányban állnak, az egész mű finom és harmónikus ... A film valamennyi szereplője, de különösen a férfiak a filmjátás magasiskolájából tartanak bemutatót, ilyen fantasztikus hitelességű színészi játékot nagyon ritkán látni.

A nagy zabálás frenetikus hatásának döntő tényezője azonban mégis rendezőjének a XX. század kultúrtörténetében is páratlanul mesés nézőpontja: az hogy mi, fogyasztóvá csökkent emberek már nem a Földön, hanem a hideg pokolban élünk, csak éppen nem vesszük észre, hiszen ha észrevennénk, ez bizonyítéka lenne annak, hogy még nem vagyunk egészen benne...

... Különös erénye még e paraldénak, hogy botrányos pesszimizmusának minden részletében átgondolt, már-már kinosan precíz didaxisa ellenére sem válik élettelenné és mesterkéltté a történet előadása... Mégis elutasítom magamtól ezt a filmet, mert istenkáromlás ugyan, de Sámuel Beckett hite nélkül való Marco Ferreri részvét nélkül ábrázolja korunk emberének valóban döglétesen kilátástalannak tűnő helyzetét...

.... Ferreri arról is megfélekedezik, hogy nyilvánvaló eszmény-

képe Kafka, nem azért találta irracionálisnak a e reményt, mert nem létezik, hanem mert angyali tisztasággal látta, hogy mi emberek milyen módon érdemeljük ki azt."

